

Yttrande från Ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till rådets beslut om ändring av beslut 94/807/EG om ett särskilt program för forskning och teknisk utveckling, inklusive demonstration, inom området för samarbete med tredje land och internationella organisationer 1994-1998" (1)

(96/C 204/10)

Den 3 januari 1996 beslutade rådet att rådfråga Ekonomiska och sociala kommittén enligt Romfördragets artikel 130i.4 om ovan nämnda förslag.

Sektionen för energi, kärnkraft och forskning fick i uppgift att bereda ärendet och avgav sitt yttrande med utgångspunkt i föredraganden Giannino Bernabeis inledande rapport, den 9 april 1996.

Den 24 april 1996 antog Ekonomiska och sociala kommittén med 111 röster för, 1 röst emot och 4 nedlagda röster följande yttrande vid sin 335:e plenarsession den 24-25 april 1996.

1. Ekonomiska och sociala kommitténs rekommendationer

Bakgrund

1.1. Verksamheten inom forskning och teknologisk utveckling (FoU) i före detta Sovjetunionen befann sig i en nedgångsfas redan vid 80-talets början, men drabbades av en veritabel kollaps när den socialistiska regimen föll.

1.2. "Brain drain", flykten av högutbildade till västländerna och övriga världen, äventyrar utvecklingen inom FoU-infrastrukturen i de nya oberoende staterna och kan medföra att högkvalificerade forskningsinstitut måste läggas ned.

1.3. EU har de senaste åren blivit de nya oberoende staternas viktigaste handelspartner och utvecklat en rad samarbetsåtgärder inom ekonomi, energi, kärnkraftssäkerhet, miljö, utbildning, forskning och teknologi.

1.4. Den internationella aktionen för främjande av samarbete med de nya oberoende staternas vetenskapsmän i före detta Sovjetunionen (INTAS) ligger i linje med EU:s internationella vetenskapliga och tekniska samarbete.

1.5. Ministerrådet och kommissionen har nått en överenskommelse om att INTAS-insatserna skall fortsätta och förstärkas inom FoU:s fjärde ramprogram.

1.6. Både kvalitativt och kvantitativt har INTAS utvecklats positivt alltsedan starten.

1.7. Kommittén beklagar att den inte kunnat yttra sig i frågan i ett tidigare skede, eftersom den inte rådfrågades om kommissionens meddelande i maj 1995

om perspektiven för det vetenskapliga och tekniska samarbetet med före detta Sovjetunionens nya oberoende stater.

Med hänsyn till ovanstående ställer sig Ekonomiska och sociala kommittén positiv till rådets förslag och rekommenderar följande:

1.8. Att man ökar effektiviteten och skapar en tydligare profil i INTAS-samarbetet, som den ser som ett flexibelt och relativt snabbt sätt att bevara de nya oberoende staternas forskarkultur.

1.9. Att man formulerar förhandsbestämda och lätt överblickbara riktlinjer för urval av projekt som skall finansieras och att man systematiskt grupperar projektgrupper för att undvika slöseri med resurser och dubbelarbete. På detta sätt kan man också slå vakt om principen om ömsesidigt intresse i de aktiviteter som inletts med EU.

1.10. Att man etablerar ett överblickbart förfarande i samband med publicering av tävlingsvillkor, tillgång till och villkor för projekturval och administration. Det krävs också att kostnaderna sänks genom standardisering, förenkling och regelbunden publicering av ansökningstillfällen. Villkoren skall vara samordnade med ramprogrammets förfaranden.

1.11. Att INTAS-åtgärderna samstäms och samordnas med övriga insatser från gemenskapens och Europas sida till stöd för de nya oberoende staternas ekonomiska och teknologiska utveckling. På så sätt kan dubbelarbete undvikas samtidigt som samverkansfördelar uppstår och man får en tydligare profil.

1.12. Att man utvecklar ett utbildningsprojekt för forskare och vetenskapsmän som syftar till att bygga upp en ny projektinriktad forskningskultur, inriktad på ett samarbete forskning/näringsliv — på inhemsk eller internationell nivå — som är kopplat till Europeiska utbildningsfonden i Turin och Internationella centret för vetenskap och teknologi (CIST) i Moskva.

(1) EGT nr C 21, 25. 1. 1996, s. 26.

1.13. Att man förstärker kopplingen mellan Tacisprogrammet och INTAS-åtgärderna vilket, genom att uppmuntra Tacis att stimulera teknologiskt nyskapande i de samhällsekonomier som genomgår en omvälvning — via krediter avsedda för flerregionala projekt för utvärdering av Intas-projektens resultat — bidrar till ekonomiska och sociala framsteg i de nya oberoende staterna och till att bygga upp en företagskultur.

1.14. Att man förfinar och kodifierar avsiktsförklaringarna som avgetts av INTAS och de berörda mottagarländerna för att underlätta anslagstilldelningen, skydda den industriella äganderätten och uppnå bättre spridning och tillämpning av resultaten.

1.15. Att sekretariatet förstärks, även med personal från mottagarländerna.

1.16. Att forskarrådet får jämnare sammansättning, så att samtliga mottagarländer blir representerade. Rådsmedlemmarna skall omväxlas vartannat år, vilket möjliggör rimlig kontinuitet.

1.17. Att de tolv oberoende staternas representanter samlas till en årlig konferens som kan dra upp strategiska riktlinjer på meddellång sikt — där man utnyttjar samordningsmöjligheter med gemenskapens FoU-insatser — och inleda en uppföljning av genomförda projekt, bland annat ur effektivitetssynpunkt. Resultaten från konferensen kommer att sammanfattas i en interimistisk rapport.

1.18. Att Europaparlamentet och Ekonomiska och sociala kommittén vartannat år lägger fram en rapport som speciellt lyfter fram INTAS-projektens spridningseffekter med avseende på ekonomi, sysselsättning och konkurrenskraftig förnyelse.

1.19. Att INTAS-aktiviteterna samordnas med de bilaterala initiativen från medlemsstaternas sida och med det amerikanska programmet Civilian Research and Development Foundation for the Independent States of the Former Soviet Union (CRDF).

1.20. Att jämvikten bibehålls mellan de egentliga INTAS-åtgärderna och de bilaterala initiativ som drivs av INTAS och enskilda östländer. Därmed behöver man inte begränsa deltagandet för länder som saknar egna resurser.

1.21. Att de nya oberoende staternas nätverk COR-DIS COSINE och EIMS byggs ut och förstärks, även på grundval av Value-centrums erfarenheter, särskilt med avseende att hitta forskarpartner.

1.22. Att man undersöker möjligheterna att utveckla en INTAS-märkning för utomordentliga vetenskapliga och teknologiska prestationer i syfte att bland annat underlätta tillgången till kanaler för att hitta partner för samriskföretag. Inom ramen för dessa kan tekniskt

och industriellt samarbete bedrivs med företag inom gemenskapen och spjutspetsteknologiska företag startas i de nya oberoende staterna.

2. FoU-läget i före detta Sovjetunionen

2.1. De vetenskapliga och teknologiska infrastrukturerna i de nya oberoende staterna som uppstått ur före detta Sovjetunionen har utvecklats under förhållanden som skilt sig mycket från dem som rått i EU-länderna och övriga västländer: Staten har hållit rigorös kontroll över all forskning och teknisk utveckling (FoU), vilket å ena sidan lett till att ett stort antal forskningscentra inrättats och att man utbildat vetenskapsmän och tekniker till mycket hög kompetensnivå (under 80-talet översteg antalet forskningsanställda i den Ryska federationen 3 miljoner, i jämförelse med dagens miljon)⁽¹⁾, å andra sidan till att forskningen koncentrerats till statliga mål, speciellt militära och säkerhetspolitiska.

2.2. FoU-aktiviteterna i före detta Sovjetunionen befann sig i en nedgångsfas redan vid 80-talets början, och de rasade samman totalt när kommunistregimen föll. Exempelvis i den Ryska federationen sjönk de statliga FoU-utgifterna för civila ändamål från 2,03 % av BNP år 1990 till 0,32 % 1995, vilket fick dramatiska konsekvenser för sysselsättningen och de forskningsanställdas lönenivå. Nedgången inom den Ryska federationens forskningsverksamhet blir desto mer anmärkningsvärd om man tar hänsyn till att BNP sjönk i absoluta tal från 429 till 230 miljarder ecu under samma period.

2.2.1. I den Ryska federationen har också utvecklingen inom internationella vetenskapliga publikationer gått från över 30 000 per år på 80-talet till knappt 10 000 år 1993. Den enda sektor som fortfarande verkar stå emot denna nedgång är flyg- och rymdindustrin. För övrigt är antalet patent från de nya oberoende staterna som registrerats i USA 1993 25 % färre än år 1981.

2.3. Av tradition är FoU-infrastrukturerna i före detta Sovjetunionen starkt sekretesspräglade och hierarkiska, vilket har hämmat det fria idéutbytet inom forskarvärlden och spridningen av teknologiska landvinningar. OECD:s rekommendationer för att anpassa de nya staternas FoU till en marknadsekonomi är: att främja tillgången till teknologisk information; stifta lagar om patent- och licensrättigheter; och att höja kvalitets- och kontrollstandarden.

2.4. Att man tvingas omdisponera infrastrukturerna och de mänskliga resurserna — som traditionellt inrik-

⁽¹⁾ Källor: CSRS, Moskva (klassificering NIORK).

tats på militär forskning — till civil FoU-verksamhet är särskilt problematiskt i den Ryska federationen på grund av det stora antalet militära forskningscentra i de så kallade stängda städerna. Dessa skulle visserligen kunna omvandlas till vetenskapliga och teknologiska "parker", men i de flesta fall kräver forskningsverksamhetens sammanbrott att de stängda städernas lokala arbetskraft snabbt erbjuds alternativa arbeten.

2.5. De högt utbildades flykt till västländerna kan leda till kris för infrastrukturutvecklingen inom FoU och medföra att högt kvalificerade forskningsinstitut måste stängas. Det finns också en inhemsk "brain drain" som består i att forskarpersonal strömmar från specialiserade sektorer till verksamheter som är lönsammare på kort sikt.

2.6. De nya oberoende staternas situation på FoU-området varierar mycket, konstaterar kommissionen: Å ena sidan disponerar den Ryska federationen, Ukraina, Kazachstan, Vitryssland, Armenien och Georgien fortfarande inte obetydliga infrastruktur- och forskarresurser, å andra sidan behöver republikerna på andra sidan Kaukasus omfattande bistånd på grund av den instabilitet som karakteriserar regionen. Tillgång till Europas marknad, teknologi och investeringar är således prioriterade mål för dessa länder⁽¹⁾.

3. Samarbetet mellan EU och de nya oberoende staterna som uppstått ur f d Sovjetunionen

3.1. EU har kommit att bli de före detta Sovjetländernas främsta handelspartner: särskilt under första halvåret 1994, då 37 % av den Ryska federationens totala handelsutbyte avsåg EU, medan 5 % var handel med USA, 4 % med Kina och 3 % med Japan. 1994 uppgick den ryska federationens export till EU till 18,4 miljarder ecu och importen till 12,2 miljarder, alltså ett ryskt överskott på 6 miljarder ecu.

3.2. På området för ekonomiska och kommersiellt samarbete har EU utvecklat ambitiösa partnerskaps- och samarbetsavtal med en lång rad oberoende stater, speciellt med den Ryska federationen och Ukraina, samtidigt som man förstärkt den politiska dialogen och samordningsinsatserna inom tekniskt bistånd och livsmedel/hälsövård.

⁽¹⁾ Kommissionens meddelande till rådet och Europaparlamentet om perspektiven för det vetenskapliga och teknologiska samarbetet med de nya oberoende staterna som uppstått ur f d Sovjetunionen (dok. KOM(95) 190 slutlig, av den 16. 5. 1995).

3.2.1. Beträffande satsningarna på FoU-området inledde EU redan 1988 tio forskningsprojekt "efter Tjernobyl" som engagerat ett 50-tal europeiska forskargrupper. 1990 inrättades Chernobyl Center for International Research (CHECIR) på initiativ av Internationella atomenergiorganet IAEA, och 1992 slöt Europeiska kommissionen ett avtal med den Ryska federationen, Ukraina och Vitryssland om forsknings- och tekniksamarbete i detta sammanhang. På området för kontrollerad termonukleär fusion fortsätter ITER-programmet (International Thermonuclear Experimental Reactor) med Ryska federationen som partner, i samarbete med Japan och USA.

3.3. Inom sektorerna energi, kompetensutveckling, kärnkraftsäkerhet, livsmedelsproduktion och -distribution, transport och telekommunikation samt tjänster riktade till företag startade man 1991 Tacis-programmet. Dess budget uppgick 1995 till 506,85 miljoner ecu och disponerades även till finansiering av det internationella forsknings- och teknologisentrum som nämns under punkt 3.7.

3.4. Sedan 1992 samarbetar EU aktivt med de nya oberoende staterna, i synnerhet med den Ryska federationen, inom energisektorn, främst med energiteknologi och energibesparing via programmet Thermie och olika energicentra varav tre är belägna i den Ryska federationen, samt också med programmet Synergy. Kommittén beklagar att den inte rådfrågades på den punkten och därför inte har kunnat komma med egna synpunkter.

3.4.1. Den Europeiska energistadgan som undertecknades i Lissabon i december 1994, fastställer en samsamarbetsram på lång sikt inom denna sektor mellan undertecknarna, i synnerhet EU och de nya oberoende staterna.

3.5. Även inom miljösektorn har tre centra för att administrera miljöteknologi (ECAT) skapats i den Ryska federationen och EU bidrar likaledes med programmet Life.

3.6. Inom utbildningssektorn har Europeiska utbildningsfonden i Turin utsträckt sin verksamhet till mottagarländerna i Tacis-programmet med förordningen (EG) nr 2063/94, medan programmet Tempus har utsträckts också till några oberoende stater som den Ryska federationen, Vitryssland, Ukraina och sedan 1995 har likaledes Ungdomsprogrammet för Europa III också samarbete med tredje land, inklusive Ryssland. Dessutom har EU stött två program som främjar rörligheten (Go east och Go west) som syftar till att intensifiera kontakten och utbytet mellan Västeuropas och Östeuropas vetenskapliga och industriella sammanslutningar.

3.7. I det rent vetenskapliga och teknologiska samarbetet undertecknade EU i november 1992 en överenskommelse med USA, Japan och den Ryska federationen. Och man skapade Internationella centret för vetenskap och teknologi (CIST) i Moskva, som startade 1994⁽¹⁾, för att ställa om den vetenskapliga personalen som tidigare ägnade sig åt militär forskning till civil och industriell verksamhet.

3.7.1.aktionen Inco-Copernicus, som också tillkom 1994 och som syftar till att stödja gemensamma forskningsprojekt och aktioner, avtalade inom sektorerna informationsteknologi, kommunikationsteknologi, språkkommunikationsteknologi, tillverkning, produktion och behandling av material, mätning och testning, jordbruks- och livsmedelsindustri och bioteknologi, har också utvidgat verksamheten till att omfatta de oberoende staternas samvälde (OSS), liksom aktionen PECO som finansierar de nya oberoende staternas deltagande i fem specifika program inom ramprogrammet.

3.8. Inom ramen för programmet Sprint har man också startat European Innovation Monitoring System (EIMS) i syfte att mäta aktiviteterna och infrastrukturerna i stödet till främst Central- och Östeuropa och den baltiska regionen, men det omfattar även den Ryska federationen. Senaste EIMS-rapporten sammanfattar villkoren för teknologisk överföring i varje land och föreslår 6 olika åtgärder: Man skall:

- främja utvecklingen av små, teknologiskt avancerade, företag;
- bistå omstruktureringen av instituten för tillämpad forskning;
- främja växelverkan mellan små och medelstora företag och teknologiska organisationer;
- främja experternas rörlighet och tillgången till information;
- främja utbildning inom den innovativa sektorn;
- hjälpa till att utveckla en policy för nationell teknologisk överföring.

3.9. De nya oberoende staternas medverkan i några av Cost-aktionerna och den Ryska federationens medlemsskap i Eureka syftar likaledes till att vidga det europeiska vetenskapliga nätverket och att bistå teknologiska och industriella samarbetsinitiativ.

4. Sammanslutningen INTAS och kommissionens nya förslag.

4.1. Den internationella aktionen för främjande av samarbete mellan vetenskapsmännen i de nya oberoende staterna från före detta Sovjetunionen (INTAS) ligger i linje med det vetenskapliga och teknologiska samarbetet.

4.1.1. INTAS grundades som en internationell sammanslutning utan vinstsyfte i juni 1993 av EU och dess medlemsländer, till vilka tillkommit Österrike, Finland, Sverige, Schweiz och Norge. Genom att främja det vetenskapliga samarbetet, baserat på ett ömsesidigt intresse, ville man motverka den kollaps som drabbat de nya oberoende staternas forskningssystem och hindra att det vetenskapliga och teknologiska arvet (infrastrukturer och mänskliga resurser) skingrades.

4.1.2. INTAS målsättning är, enligt statuterna, att genom en internationell ansträngning, främja den vetenskapliga forskningen i de nya oberoende staterna, som ett väsentligt inslag i det ekonomiska och sociala framåtskridandet och befästa demokratin i dessa länder, men också det vetenskapliga samarbetet mellan vetenskapsmännen i dessa länder och också internationellt.

4.2. Sen sin tillkomst har INTAS säkerställt finansieringen av ca 1 000 projekt, som vart och ett har gått samman med i genomsnitt tre vetenskapliga institutioner i Västeuropa och två från de nya oberoende staterna. Och detta till ett belopp på över 46 miljoner ecu, varav 80 % anslagits till forskare i de nya oberoende staterna som deltar i projekten. Enligt INTAS beräkningar uppgår de sammanlagda resurserna — tack vare de finansierade projekten — till 200 miljoner ecu. Totalt är det över 2 500 laboratorier och forskargrupper i de nya oberoende staterna som fått ekonomiskt stöd från INTAS.

4.2.1. Dessa projekt har hittills finansierats till över 90 % av gemenskapens budget.

4.3. Hittills har INTAS aktioner gällt forskningsprojekt inom sektorerna:

- fysik, astronomi, astrofysik (25 %);
- kemi (16 %);
- biovetenskap (13 %);
- miljö och energi (12 %);
- humanistisk, social och ekonomisk vetenskap (12 %);
- matematik, telekommunikation och informationsteknologi (11 %);
- mekanik och rymd (11 %).

4.4. Det växande intresset för INTAS-samarbetet i mottagarländerna visas av det faktum att från de 3 400 projektförslagen — varav 500 finansierades — från det första året, nådde man 4 700, varav 470 finansierades, vid det andra ansökningstillfället 1994. Ansökningstillfället 15 december 1995 som reserverats för den Ryska federationen och 30 januari 1996, reserverat för Kazachstan och Ukraina, resulterade slutligen i 1 730 förslag som nu håller på att bedömas.

⁽¹⁾ EGT nr L 409, 31. 12. 1992.

4.4.1. Förutom en ökning av antalet framlagda projekt har man också noterat en märkbar höjning av projektens kvalitet.

4.4.2. I det sammanhanget beklagar sig kommittén över de begränsade resurser som finns avsatta för att man skall kunna göra en bedömning av den kvalitativa och kvantitativa potentialen hos de framlagda förslagen.

4.5. INTAS organ är: Generalförsamlingen, forskningsrådet samt sekretariatet. Och numera också ett samordningskontor.

4.5.1. Generalförsamlingen, som enbart består av INTAS-medlemmar, bestämmer den allmänna policyn, väljer ut projekt och förvaltar anslagen.

4.5.2. Forskningsrådet, som består av 26 medlemmar av vilka 8 kommer från de nya oberoende staterna (indelade efter ämnesområden och inte geografiskt), bistår generalförsamlingen. Detta råd avfattar rekommendationer rörande kortsiktiga vetenskapliga frågor och är ansvarigt för bedömningen av projektförslagen med utgångspunkt från utomordentlig vetenskaplig prestation. Sekretariatet med säte i Bryssel har cirka 30 anställda, vilka alla kommer från Intas medlemmar, dvs från länderna i Västeuropa. Generalsekreteraren utses av Europeiska kommissionen.

4.5.3. Sambandet mellan INTAS:s olika organisationer sköts av samordningskontoret som består av generalförsamlingens och rådets ordföranden och av INTAS:s sekretariat.

4.6. Gemenskapens deltagande i INTAS efter den 31 december 1995 skall, enligt rådet, vara underställt ett beslut från medlemmarna i sammanslutningen rörande den fortsatta verksamheten, samt ett rådsbeslut som bemyndigar gemenskapen att delta, som det förutses i rådets beslut rörande programmet om forskning, teknologisk utveckling och demonstration inom sektorn för samarbete med tredje land och de internationella organisationerna (1994-1998) ⁽¹⁾.

4.7. I maj 1995, lade kommissionen fram ett meddelande angående "utsikterna för ett vetenskapligt och tekniskt samarbete med de nya oberoende staterna från före detta Sovjetunionen KOM(95) 190 slutlig.)", som inte överlämnades till kommittén. Kommissionen gjorde där en kritisk analys av INTAS:s funktionssätt och verksamheter från tillkomsten och sammanfattade att "INTAS i sin aktuella form inte har möjlighet att nå de målsättningar som man ville uppnå vid starten" och tog

följaktligen avstånd från ett fortsatt deltagande från gemenskapens sida i INTAS och också från själva förbundets fortlevnad.

4.8. Kommissionen föreslog sålunda att man återinför INTAS:s aktioner i sin egen verksamhet, och också alla samarbetsinsatser med vetenskapsmännen från de nya oberoende staterna, för att garantera att de förverkligas inom den normala, fastställda ramen för genomförandet av FoU:s specifika program.

4.9. Rådssammanträdet (forskning) den 9 juni 1995 begärde att INTAS skulle bilda en arbetsgrupp, bestående av representanter från INTAS:s generalförsamling. Ett beslut i den riktningen fattades den 12 juli 1995 och Europeiska kommissionen är med och undersöker hur man kan få sammanslutningen att fungera bättre. Rådet manifesterade samtidigt sin vilja att — efter resultatet av arbetsgruppens arbete — nå en överenskommelse rörande sammanslutningens framtid.

4.10. Till följd av arbetsgruppens rekommendationer i rapporten från september 1995, uttalade sig rådssammanträdet (forskning) den 30 oktober 1995 för INTAS:s fortsatta verksamhet i dess nuvarande form. Detta berodde också på Europaparlamentets positiva yttrande, där man i resolutionen den 27 oktober livligt hade förespråkat gemenskapens fortsatta deltagande i sammanslutningen efter 1995 och fram till slutet av FoU:s fjärde ramprogram ⁽²⁾.

4.11. Rådet har särskilt beslutat att gemenskapen skall fortsätta att delta i INTAS fram till 31 december 1998, att stärka finansieringarna av sammanslutningen, inom det specifika programmet för forskning inom den internationella samarbetssektorn och att stärka kommissionens roll inom sammanslutningen, i egenskap av gemenskapens representant, och sålunda bättre spegla nivån på EU:s ekonomiska deltagande.

4.12. I det syftet har rådets presidium och kommissionen utarbetat en kompromiss som går ut på att man ger ordförandeskapet för INTAS:s generalförsamling till kommissionen, och, efter ändringar av stadgarna, också ger kommissionen vetorätt över generalförsamlingens beslut.

4.13. Denna kompromiss innebär dessutom att man tillerkänner INTAS ett ekonomiskt bidrag på cirka 50 % av de anslag som avsatts för det vetenskapliga och tekniska samarbetet med de nya oberoende staterna, dvs. mellan 14 och 18 miljoner ecu årligen.

4.14. Till följd av rådets ställningstagande beslutade INTAS:s generalförsamling, den 14 november 1995, att sammanslutningen skall bestå till den 31 december 1998 samt ändrade dess stadgar.

⁽¹⁾ Beslut 94/807/EG — EGT nr L 334, 22. 12. 1994, s. 109.

⁽²⁾ EGT nr C 308, 20. 11. 1995, s. 469.

4.15. Beslutsförslaget under behandling, som presenterades av kommissionen, är avsett att juridiskt formalisera rådets och kommissionens kompromiss och forskningsmötets och INTAS:s generalförsamlings beslut. Detta förslag innebär:

- ett fortsatt deltagande av gemenskapen i INTAS fram till den 31 december 1998;
- en stärkning av kommissionens roll inom sammanslutningen, i egenskap av gemenskapens representant, genom att ge den ordförandeskapet i generalförsamlingen samt vetorätt över dess beslut;
- en stärkning av sammanslutningens finansiering genom att tilldela den ett ekonomiskt bidrag från gemenskapen på cirka 50 % av budgeten för det vetenskapliga och tekniska samarbetet med de nya oberoende staterna, dvs mellan 14 och 18 miljoner ecu årligen.

5. Allmänna synpunkter

5.1. Kommittén stöder beslutsförslaget som kommissionen lagt fram och gläder sig över den positiva utvecklingen av INTAS verksamhet. INTAS har på ett adekvat sätt lyckats möta kraven att bevara och bygga upp FoU:s resurser i de nya oberoende staterna, i linje med de samarbetsnivåer som EU och dessa länder initierat.

5.2. Kommittén beklagar dock att — eftersom den inte rådfrågades om meddelandet, "framtidsutsikterna för det vetenskapliga och tekniska samarbetet med de nya oberoende staterna från det gamla Sovjetunionen" från maj 1995, den inte kunnat uttala sig tidigare i frågan och ge sina synpunkter på kompromissen som utarbetats av rådet och kommissionen och som finns med i beslutsförslaget under behandling.

5.3. Kommittén kan för närvarande sålunda enbart uttala sig om INTAS:s framtida verksamhet och ur den synpunkten komma med en rad synpunkter och förslag till förbättringar.

5.4. Kommittén förespråkar att man skall göra INTAS-samarbetet effektivare och skapa en tydligare profil. Det är ett flexibelt och relativt snabbt verktyg för att bevara det vetenskapliga arvet, i synnerhet när det gäller mänskliga resurser i de nya oberoende staterna, och som gör det möjligt för de projekt, som anses lämpliga, att väljas ut och finansieras utan att vara beroende av de långa och komplicerade procedurerna i FoU:s IV ramprogram.

5.4.1. Kommittén anser icke desto mindre att man från stabiliseringsfasen bör gå över till en framåtskridande fas, i avsikt att stärka, även i infrastrukturell mening, nätverken mellan högtstående vetenskapliga centra och de mekanismer som kan påskynda övergången till en

förnyelse av marknadens produkter. Detta för att bidra — till ömsesidig nytta — till utvecklingen mot en större integration av FoU:s aktivitet i dessa länders ekonomi.

5.5. Kommittén ser positivt på den mekanism som — samtidigt som den ser till att den huvudansvarige för projekten tillhör någon av medlemsstaterna som är knuten till INTAS — gör att 80 % av finansieringen går till de nya oberoende staterna och på synsättet "nerifrån -och -upp" när man väljer de prioriterade sektorer dit man skall koncentrera finansieringarna. En sådan mekanism borde dock, enligt kommittén, leda till att dessa nya oberoende stater själva så småningom kan utarbeta och samordna projekten med EU.

5.6. Kommittén påminner om att ett liknande initiativ togs i augusti 1995 i USA, "US Civilian Reserach and Development Foundation for the Independent States of the FSU" (CRDF) och anser det lämpligt att man etablerar ett samarbete mellan INTAS och CRDF, för att få till stånd en samverkan mellan deras aktiviteter.

5.6.1. Likaledes borde ett nära samarbete etableras mellan bilaterala initiativ mellan enskilda medlemsstater i EU och de nya oberoende staterna i före detta Sovjetunionen. Detta genom att anordna regelbundet återkommande workshops vid INTAS för att maximera samarbetet och samstämmigheten mellan EU:s aktioner i sin helhet på detta område och stärka effekterna av dem.

5.7. Kommittén anser att INTAS' sekretariat bör bestå även av personal från mottagarländerna, för att garantera att det finns tillräckligt god kunskap om den lokala forskningssituationen. Kommittén anser också att kostnaderna kan minska genom att man standardiserar förfarings sättet när man publicerar ansökningserbjudandet, urvalskriterier och bedömning och kontroll, för att alltmer förenkla och harmonisera dem — åtminstone när det gäller deadlines och insyn — med de bestämmelser som finns för FoU:s ramprogram.

5.8. Forskarrådet bör få en jämnare sammansättning, så att alla mottagarländerna blir representerade. Ledamöterna bör förnyas varannat år, men med möjlighet för en del att kvarsitta ytterligare en tvåårsperiod. Detta för att möjliggöra en rimlig kontinuitet.

5.9. Kommittén förespråkar en årlig konferens med representanter för de 12 nya oberoende staterna där man kan framföra strategiska riktlinjer på medellång sikt till generalförsamlingen och starta en utvärdering av färdiga projekt och av deras effektivitet vad gäller växelverkan mellan näringsliv och forskning, spridning av nya teknologier och exploatering av nätverk och högre vetenskapliga centra som skapats.

5.9.1. Resultatet av konferensen, liksom arbetet på Samordningskontoret, kommer att sammanfattas i en interimistisk rapport som bygger på den rapport som ska lämnas vartannat år och som nämns i 5.11.

5.10. INTAS-åtgärderna bör samstämma och samordnas med andra insatser från gemenskapen som syftar till att stödja den ekonomiska och teknologiska utvecklingen i de nya oberoende länderna. Då undviker man dubbelarbete och får en ökad samverkan med Tacisprogrammet, och de finansierade forskningsprojekten inom ramen för Copernicusprogrammet och andra verksamheter inom FoU:s ramprogram och särskilt aktionen Mänskligt kapital och rörlighet, samt med initiativet Eureka och Cost.

5.10.1. Enligt kommittén bör man dessutom garantera en nära koppling, såväl vad gäller informationsutbyte som de berörda stödsektorerna, till EU:s interna aktion via relevanta kommittéer.

5.10.2. Dessutom vore det lämpligt att utveckla, i samarbete med de andra internationella gemenskapsaktionerna, en aktion för utbildning av forskare och vetenskapsmän, inklusive dem som tidigare sysslade med militär forskning, för att utveckla en FoU-kultur som ligger närmare marknaden och öppen för ett inhemskt och internationellt samarbete och som är kapabelt att utarbeta självbärande och konkurrenskraftiga projekt.

5.10.3. Kommittén rekommenderar en nära koppling mellan Tacisprogrammet och INTAS-åtgärderna som uppmuntrar Tacis' stöd till innovation. Det är nödvändigt att Tacis i sitt eget program integrerar en aktion för utvärdering av resultaten av INTAS-projekten via krediter avsedda för flerregionala projekt, som genom att blanda in ekonomier i omvälvning, på ett effektivt sätt skulle konkretisera resultaten av INTAS-projekten, inte bara i teknologiska termer utan också när det gäller sysselsättning och marknad, och på så sätt bidra till utvecklingen av en företagskultur.

5.11. Flexibiliteten och snabbheten hos mekanismerna i INTAS får inte minska kraven på öppenhet i tillträdesförfarandet, urvalskriterierna och administration. Just för att garantera en erforderligt större insyn måste en rapport presenteras vartannat år för Europaparlamentet och Ekonomiska och sociala kommittén, där man redovisar inte bara interna målsättningar för själva projekten utan framför allt deras möjliga spridningseffekt på ekonomi, sysselsättning, infrastruktur och konkurrenskraftigt nyskapande, även till följd av Tacis' flerregionala stödprojekt.

5.12. Urvalet av finansieringsbara aktioner skall göras efter förutbestämda kriterier och riktlinjer:

- en geografisk jämn fördelning mellan mottagarländerna, men med beaktande av deras olika utvecklingsnivå;

- minst 2 samarbetspartner från de nya oberoende staterna och 2 av medlemsstaterna, anslutna till INTAS, skall delta i varje initiativ;

- åtgärder vidtagas för en snabb övergång från forskningsresultat till innovationer;

- ömsesidig nytta för EU och de nya oberoende länderna;

- respekterande av de villkor som finns, innan normen fastställs, och som är baserade på gemensamma standardnormer;

- skapa nätverk mellan högre vetenskapliga centra;

- ett stärkande/skapande av FoU:s sammanlänkade basstrukturer som på kort och medellång sikt kan bli tillräckligt självbärande.

5.12.1. Vid urval av projekt, enligt de ovan nämnda kriterierna, anser kommittén att man måste ta hänsyn till kraven att utveckla homogena projektgrupper för att man undvika att slösa med resurser, få en tillräckligt kritisk stomme, höja deras profil, minska administrationskostnaderna och få en samordning med EU:s externa åtaganden i sin helhet.

5.13. För att främja en spridning av resultaten av Fou:s aktioner och få multiplikatoreffekter skall nätverken CORDIS COSINE och EIMS i de nya oberoende staterna utökas och förstärkas, vidare skall centra för spridning av information och rådgivning skapas, efter Value-centras förebild, i synnerhet när det gäller att hitta forskningspartner.

5.13.1. När resultaten från INTAS-aktionerna väl fastslagits anser kommittén att man bör studera möjligheten att utveckla en INTAS-märkning för utomordentliga vetenskapliga och teknologiska prestationer i syfte att bland annat underlätta:

- tillgången till kanaler för forskningspartner i joint ventures för teknologiskt och industriellt samarbete, även via de existerande nätverken som BC-Net och Byrån för företagskontakt, genom att främja tillkomsten av konsortier med företag inom gemenskapen för att utnyttja resultat, marknadsföring och handelsutveckling.

- tillkomsten av nya spjutspetsteknologiska företag i de nya oberoende staterna, genom att integrera de tillgängliga finansieringskanalerna, särskilt Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD), med "AAA"-klassificerade lån för att genomföra projekt för marknadsanpassad teknologi, vars framtida ekonomiska avkastningsmöjligheter garanteras av den höga vetenskapliga nivå, som INTAS-märkningen borgar för.

5.14. Kommittén ser med gillande de nya bilaterala initiativen som förutsätter ett finansiellt deltagande av staterna i före detta Sovjetunionen och som garanterar deras institutioners medbestämmande i att gemensamt bestämma prioriteringar när det gäller teknologisk utveckling och att uppnå ett lyckat resultat med INTAS-initiativen.

5.15. Kommittén anser dock att dessa initiativ inte skall vara till förfång för de nya oberoende stater som

inte är i stånd att deltaga med egna medel och inte heller begränsa INTAS' egen verksamhet. Dessa skall under alla förhållanden vara öppna för de andra nya oberoende staternas deltagande.

5.16. Slutligen är det lämpligt att man kodifierar avsiktsförklaringarna med de nya oberoende stater som redan deltar i INTAS, i synnerhet för att förenkla anslagstilldelningen, skydda den industriella äganderätten och underlätta spridning, bedömning och tillämpning av resultaten.

Bryssel den 24 april 1996.

Ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Carlos FERRER

Yttrande från Ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 2686/94 om ett särskilt stödsystem för traditionella AVS-leverantörer av bananer"

(96/C 204/11)

Den 11 mars 1996 beslutade rådet, enligt artikel 198 i Maastrichtfördraget, att rådfråga Ekonomiska och sociala kommittén om ovannämnda förslag.

Sektionen för jordbruk och fiskeri, som varit ansvarig för kommitténs arbete i frågan, antog sitt yttrande den 11 april 1996. Föredragande var José Luis Mayayo Bello.

Vid sin 335:e plenarsession den 24-25 april 1996 (sammanträdet den 24 april 1996), antog Ekonomiska och sociala kommittén, med 96 röster för, 6 röster emot och 15 nedlagda röster, följande yttrande.

Kommittén samtycker till kommissionens förslag.

Bryssel den 24 april 1996.

Ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Carlos FERRER